«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Ректори Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент
_____ Сатторзода Б.А.
«__» _____ 2026 сол

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар мавзуи: «Роҳзанӣ: масоили танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти он», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ пешниҳод шудааст

Мутобиқати мавзуъ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар мавзуи: «Роҳзанӣ: масоили танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти он», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ, ки аз рӯйи он ба шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 7 январи соли 2022, №15/шд ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мутобиқ мебошад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Дар шароити муосири рушди муносибатҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ, таъмини амнияти шахсият, ҳифзи ҳуқуқи моликият ва суботи ҷамъиятӣ яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати ҳуқуқӣ–ҷиноятии давлат ба ҳисоб меравад. Дар ин замина, роҳзанӣ ҳамчун ҷинояти вазнин ва махсусан хавфнок, ки бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир мегардад, ба манфиатҳои асосии ҷомеа – ҳаёт, саломатӣ, озодӣ ва моликияти шаҳрвандон зарари ҷиддӣ мерасонад.

Роҳзанӣ бо хусусияти мураккаб ва бисёробъектии худ аз дигар ҷиноятҳои ба муқобили моликият фарқ мекунад, зеро ҳамзамон ба муносибатҳои моликиятӣ ва амнияти шахсӣ таҷовуз менамояд. Истифодаи зӯроварии барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ сатҳи хавфнокии ҷамъиятии ин ҷиноятро ба маротиб баланд мебардорад ва онро ба яке аз шаклҳои хатарноки ҷиноятқорӣ табдил медиҳад.

Бо вуҷуди он ки роҳзанӣ дар қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун таркиби мустақили ҷиноят пешбинӣ гардидааст, таҳлили амалияи судию тафтишотӣ нишон медиҳад, ки дар раванди татбиқи меъёрҳои дахлдор мушкилоти ҷиддӣ ба вуҷуд меоянд. Аз ҷумла, дар амал масъалаҳои дуруст муайян намудани аломатҳои объективӣ ва субъективии таркиби ҷиноят, лаҳзаи анҷомёбии ҷиноят, шакли гуноҳ, инчунин фарқгузории роҳзанӣ аз ғоратгарӣ, дуздӣ, тамаъҷӯӣ ва дигар ҷиноятҳои ҳаммазмун баҳснок боқӣ мемонанд.

Илова бар ин, тағйирёбии шаклҳо ва усулҳои содир кардани ҷиноятҳои зӯроварона, афзоиши истифодаи воситаҳои техникӣ, силоҳ, гурӯҳӣ содир намудани ҷиноятҳо ва омилҳои дигар, талаб менамоянд, ки меъёрҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ ва тафсири онҳо мутобиқ ба воқеиятҳои муосир бознигарӣ ва такмил дода шаванд. Дар бисёр ҳолатҳо маҳз нодуруст бандубаст шудани кирдор боиси татбиқи нодурусти қонун, поймол гардидани ҳуқуқу манфиатҳои шахс ва халалдор шудани принсипи адолати иҷтимоӣ мегардад.

Мубрамияти таҳқиқ ҳамчунин аз он бармеояд, ки дар адабиёти илмии ҳуқуқи ҷиноятии миллӣ масъалаҳои танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятии роҳзанӣ ва бандубасти он то ҳол ба таври комплексӣ ва мукаммал мавриди таҳқиқ қарор нагирифтаанд. Аксари корҳои илмӣ ба ҷанбаҳои алоҳидаи ҷиноятҳо ба муқобили моликият бахшида шуда, роҳзанӣ ҳамчун объекти таҳқиқи мустақил баррасӣ нагардидааст.

Дар чунин шароит, таҳқиқи ҳамаҷонибаи масъалаҳои танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятии роҳзанӣ, таҳлили амиқи таркиби ин ҷиноят, муайян намудани меъёрҳои дақиқи фарқгузории он аз дигар ҷиноятҳои ҳаммазмун ва таҳияи пешниҳодҳои илмӣ асоснок барои такмили қонунгузории ҷиноятӣ аҳаммияти назариявию амалӣ пайдо менамояд.

Ҳамин тариқ, мавзуи диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дорои мубрамияти баланди илмӣ ва амалӣ буда, ба эҳтиёҷоти воқеии рушди қонунгузории ҷиноятӣ ва такмили амалияи ҳуқуқтатбиққунии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

Дараҷаи асоснокии гузориши илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудааст. Дараҷаи асоснокии гузориши илмӣ, хулоса ва пешниҳодҳои дар диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар мавзуи «Роҳзанӣ: масоили танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти он» баёншуда баланд арзёбӣ мегардад. Натиҷаҳои таҳқиқ бар асоси таҳлили ҳамаҷонибаи қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводи

амалии тафтишотию судӣ, маълумоти оморӣ, инчунин адабиёти илмии ватанӣ ва хориҷӣ ба даст оварда шудаанд.

Дар раванди таҳқиқ муаллиф аз маҷмӯи васеи методҳои илмӣ, аз ҷумла усулҳои диалектикии умумиилмӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ, низомнокӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ ва таҳлили оморӣ истифода бурдааст. Бо такя ба ин методология хусусиятҳои назариявӣ ва амалии ҷинояти роҳзанӣ мавриди таҳқиқи амиқ қарор гирифта, масъалаҳои муҳими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ, аз ҷумла муайян намудани объект ва предмети ҷиноят, таҳлили аломатҳои объективӣ ва субъективии таркиби он, инчунин фарқгузории роҳзанӣ аз ҷиноятҳои ҳаммазмун, ба монанди ғоратгарӣ, дуздӣ, тамаъҷӯӣ ва дигар кирдорҳои зӯроварона, ҳамаҷониба баррасӣ шудаанд.

Дар диссертатсия бори аввал дар сатҳи илмӣ-ҳуқуқӣ таҳқиқоти мукаммал ва системаъвӣ оид ба танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятии роҳзанӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода шудааст. Аломатҳои таркибии ин ҷиноят, хусусиятҳои объективию субъективии он дар асоси таҳлили муқаррароти Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҷрибаи судии миллӣ ва қонунгузории як қатор давлатҳои хориҷӣ таҳлил ва муқоиса гардидаанд.

Муаллиф бо далелҳои муътамади илмӣ ва маводи амалии ҷамъшуда собит намудааст, ки дар қонунгузории ҷиноятии амалкунанда вобаста ба меъёрҳои танзимкунандаи ҷавобгарӣ барои роҳзанӣ як қатор норавшанӣ ва камбудиҳои ҳуқуқӣ мавҷуданд. Дар ин замина, дар рисола зарурати такмили меъёрҳои дахлдори Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла дақиқсозии мафҳумҳои калидӣ, унсурҳои таркибии ҷиноят ва аломатҳои фарққунанда аз дигар ҷиноятҳои ҳаммазмун, илмӣ асоснок карда шудааст.

Ҳамзамон, дар кори мазкур пешниҳодҳои мушаххас оид ба такмили қонунгузории ҷиноятӣ дар самти муайян намудани аломатҳои вазнинкунанда, андозаи зарари расонидашуда, доираи субъектон ва лаҳзаи анҷомёбии ҷинояти роҳзанӣ таҳия ва асоснок шудаанд. Ин пешниҳодҳо ба баланд бардоштани дақиқии ҳуқуқӣ ва таъмини ягонагии амалияи судӣ мусоидат менамоянд.

Хулоса ва пешниҳодҳои илмии муаллиф бар пояи таҳлили ҳамаҷонибаи назариявӣ ва маводи кофии амалии ҷамъшуда асоснок гардида, татбиқи онҳо метавонад ба баланд бардоштани самаранокии қонунгузории ҷиноятӣ, такмили амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ ва таъмини ҳифзи боэътимоди ҳуқуқу манфиатҳои шаҳрвандон аз таҷовузҳои зӯроварона мусоидат намояд.

Навгонии илмии таҳқиқ ва саҳеҳияти натиҷаҳои гирифташуда.

Навгонии илмии таҳқиқи диссертатсионии Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар он ифода меёбад, ки бори аввал дар сатҳи илмӣ-ҳуқуқӣ масъалаҳои танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти ҷинояти роҳзанӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври мукаммал; системавӣ ва комплексӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд. Таҳқиқ ба баррасии ҳамаҷонибаи роҳзанӣ ҳамчун таркиби мустақили ҷиноятӣ равона гардида, хусусияти бисёробъектии он бо назардошти ҳамзамон таҷовуз намудан ба муносибатҳои моликиятӣ ва амнияти шахсият аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шудааст.

Дар доираи диссертатсия аломатҳои объективӣ ва субъективии таркиби ҷинояти роҳзанӣ дар асоси таҳлили муфассали муқаррароти Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҷрибаи судии миллӣ ва мавқеъҳои илмии муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ дақиқ ва мушаххас гардонида шудаанд. Муаллиф бо такя ба таҳлили илмӣ масъалаҳои баҳсталаби вобаста ба лаҳзаи анҷомёбии ҷиноят, шакли гуноҳ, нақши зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он, инчунин мақсад ва ангезаи кирдори ҷиноятиро баррасӣ намуда, хулосаҳои илмӣ асоснок пешниҳод кардааст.

Навоварии илмии таҳқиқ ҳамчунин дар таҳияи меъёрҳои дақиқи фарқгузории роҳзанӣ аз ҷиноятҳои ҳаммазмун, аз ҷумла ғоратгарӣ, дуздӣ, тамаъҷӯӣ ва дигар ҷиноятҳои зӯроварона, ифода меёбад. Муаллиф нишон медиҳад, ки набудани меъёрҳои возеҳи фарққунанда дар амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ боиси иштибоҳ дар бандубасти ҷиноят ва татбиқи нодурусти қонун мегардад. Пешниҳодҳои таҳияшудаи диссертант ба рафъи чунин камбудиҳо равона шуда, дорои аҳаммияти назариявию амалӣ мебошанд.

Дар ҷараёни таҳқиқ таҳлили муқоисавии қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қонунгузории як қатор давлатҳои хориҷӣ дар самти ҷавобгарӣ барои роҳзанӣ анҷом дода шудааст. Дар асоси ин таҳлил имконияти истифодаи таҷрибаи мусбати хориҷӣ барои такмили меъёрҳои миллӣ бо далелҳои илмӣ асоснок гардидааст.

Саҳеҳият ва боэътимодии натиҷаҳои бадастомада бо истифодаи маҷмӯи методҳои илмии санҷидашуда, аз ҷумла усулҳои диалектикӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, низомнокӣ ва таҳлили оморӣ таъмин гардидааст. Натиҷаҳои таҳқиқ бар пояи таҳлили маводи воқеии судию тафтишотӣ, маълумоти омории мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва манбаъҳои боэътимоди илмӣ асос ёфтаанд, ки ин ба дурустӣ ва асоснокии хулосаҳои пешниҳодшуда шаҳодат медиҳад.

Натиҷаҳои илмии таҳқиқ дар нуқтаҳои барои ҳимоя пешниҳодшаванда ва хулосаҳои асосии диссертатсия таҷассум ёфта, бо меъёрҳои қонунгузории амалкунанда ва талаботи назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ мутобиқ мебошанд. Ҳамин тариқ, навгонии илмӣ ва саҳеҳияти натиҷаҳои бадастомада дорои заминаи устувори назариявӣ ва амалии илмӣ буда, метавонанд дар такмили қонунгузории ҷиноятӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ дар самти мубориза бо ҷиноятҳои зӯроварона, аз ҷумла роҳзанӣ, васеъ истифода шаванд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷаҳои диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дорои аҳаммияти назаррас ва фарогири илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ буда, ба рушди минбаъдаи илми ҳуқуқи ҷиноятӣ, такмили қонунгузории миллӣ ва баланд бардоштани самаранокии мубориза бо ҷиноятҳои зӯроварона мусоидат менамоянд.

Аҳаммияти илмии натиҷаҳои таҳқиқ дар он ифода меёбад, ки диссертатсия ба рушди назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ, бахусус дар самти омӯзиши ҷиноятҳои ба муқобили моликият ва амнияти шахсият, саҳми муайян мегузорад. Дар кори мазкур мафҳум, моҳият ва аломатҳои таркибии ҷинояти роҳзанӣ аз ҷиҳати назариявӣ дақиқ гардида, масъалаҳои баҳсталаби танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти он дар асоси таҳлили илмӣ ва системавӣ баррасӣ шудаанд. Хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмии муаллиф метавонанд ҳамчун заминаи назариявӣ барои таҳқиқоти минбаъдаи илмӣ дар соҳаи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология истифода шаванд.

Аҳаммияти амалӣ натиҷаҳои диссертатсия дар имконияти истифодаи онҳо дар фаъолияти мақомоти тафтишотӣ, судӣ ва дигар мақомоти ҳифзи ҳуқуқ зоҳир мегардад. Пешниҳодҳои илмии таҳиянамудаи муаллиф ба дақиқсозии меъёрҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ, таъмини бандубасти дурусти ҷинояти роҳзанӣ ва фарқгузории он аз ҷиноятҳои ҳаммазмун равона шудаанд. Татбиқи ин натиҷаҳо метавонад ба кам кардани хатогиҳои ҳуқуқтатбиққунӣ, таъмини ягонагии амалияи судӣ ва баланд бардоштани сифати қабули қарорҳои мурофиавӣ мусоидат намояд. Ҳамчунин, маводи диссертатсия метавонад дар раванди таълимии муассисаҳои таҳсилоти олии ҳуқуқшиносӣ, ҳангоми омӯзиши фанҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология, инчунин дар таҳияи дастурамалҳои методӣ истифода шавад.

Аҳаммияти иқтисодии натиҷаҳои таҳқиқ дар он ифода меёбад, ки такмили қонунгузории ҷиноятӣ ва баланд бардоштани самаранокии

мубориза бо ҷинояти роҳзанӣ ба ҳифзи боэътимоди моликияти шаҳрвандон, ташкилотҳо ва давлат мусоидат менамояд. Пешгирии содиршавии ҷиноятҳои зӯроварона ва кам гардидани сатҳи роҳзанӣ метавонад боиси коҳиш ёфтани зарари моддӣ, кам шудани хароҷоти давлатӣ барои бартараф намудани оқибатҳои ҷиноят ва беҳтар гардидани фазои иқтисодии ҷомеа гардад.

Аҳаммияти иҷтимоӣ натиҷаҳои диссертатсия дар таҳкими қонуният, адолати иҷтимоӣ ва баланд бардоштани сатҳи эътимоди шаҳрвандон ба қонун ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ифода меёбад. Таъмини бандубасти дурусти ҷинояти роҳзанӣ ва татбиқи одилонаи меъёрҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ ба ҳифзи ҳаёт, саломатӣ ва амнияти шахсии шаҳрвандон мусоидат намуда, ба коҳиш ёфтани ҳисси тарсу ноамнӣ дар ҷомеа ва таҳкими суботи иҷтимоӣ замина фароҳам меорад.

Ҳамин тариқ, натиҷаҳои диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дорои аҳаммияти баланд ва фарогири илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ буда, метавонанд дар рушди илми ҳуқуқи ҷиноятӣ, такмили қонунгузории ҷиноятӣ ва баланд бардоштани самаранокии сиёсати ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти мубориза бо ҷиноятҳои зӯроварона, аз ҷумла роҳзанӣ, васеъ истифода шаванд.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқи диссертатсионии Абдусаломзод Некруз Абдусалом бо истифодаи маҷмӯи васеи методҳои илмии санҷидашуда ва дар амалия пазируфташуда таъмин гардидааст. Дар ҷараёни таҳқиқ усулҳои диалектикӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, низомнокӣ, мантиқи шаклӣ ва таҳлили оморӣ ба таври пайдарҳам ва мақсаднок истифода шудаанд, ки ин ба таҳлили ҳамаҷониба ва объективии масъалаҳои баррасишаванда мусоидат намудааст.

Асоси эмпирикии таҳқиқро маводи воқеии тафтишотию судӣ, маълумоти омории мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, инчунин санадҳои амалкунандаи меъёрии ҳуқуқӣ ташкил медиҳанд. Истифодаи чунин маводи боэътимод имкон додааст, ки хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ на танҳо аз ҷиҳати назариявӣ, балки аз нуқтаи назари амалӣ низ асоснок гарданд. Ҳамаи натиҷаҳои бадастомада бо таҷрибаи воқеии ҳуқуқтатбиққунӣ санҷида шуда, мутобиқати онҳо ба вазъияти воқеии амалия исбот шудааст.

Дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ бо таҳлили ҳамаҷонибаи қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла муқаррароти марбут ба ҷавобгарӣ барои роҳзанӣ, инчунин бо омӯзиши таҷрибаи судии миллӣ ва муқоисаи он бо мавқеъҳои илмии олимони ватанӣ ва хориҷӣ

таъмин гардидааст. Муаллиф ҳар як хулосаи илмии худро бо далелҳои мантиқӣ, таҳлили меъёрҳои ҳуқуқӣ ва маводи мушаххаси амалии судию тафтишотӣ асоснок намудааст.

Дар раванди таҳқиқ қонунгузории ҷиноятии як қатор давлатҳои хориҷӣ низ мавриди таҳлили муқоисавӣ қарор гирифта, ин имкон додааст, ки хулосаҳои пешниҳодшуда дорои хусусияти умумӣ-назариявӣ ва ҳамзамон мутобиқ ба шароити ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон бошанд. Чунин равиши таҳқиқ саҳеҳият ва арзиши илмии натиҷаҳоро боз ҳам баланд мебардорад.

Натиҷаҳои илмии бадастомада дар нуқтаҳои барои ҳимоя пешниҳодшаванда ва хулосаҳои асосии диссертатсия таҷассум ёфта, бо талаботи назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ, принсипҳои қонунгузории амалкунанда ва амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ мутобиқ мебошанд. Онҳо дорои пайдарҳамии мантиқӣ, асоснокии илмӣ ва эътимоднокии амалӣ буда, имконияти истифодаи онҳоро дар фаъолияти илмӣ ва амалӣ пурра таъмин менамоянд.

Ҳамин тариқ, дараҷаи эътимоднокӣ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқи диссертатсионии Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар сатҳи баланди илмӣ қарор дошта, хулосаҳо ва пешниҳодҳои бадастомада дорои арзиши назариявӣ ва амалӣ мебошанд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ. Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар таҳқиқи диссертатсионӣ бо сатҳи баланди мустақилияти илмӣ, навоварии назариявӣ ва асоснокии таҳлили ҳуқуқӣ пурра тасдиқ мегардад. Ҳамаи муқаррароти илмӣ, хулосаҳо ва пешниҳодҳое, ки ба ҳимоя пешниҳод шудаанд, аз ҷониби муаллиф мустақилона таҳия, таҳлил ва бо далелҳои илмӣ асоснок карда шудаанд.

Саҳми шахсии муаллиф, пеш аз ҳама, дар таҳлили ҳамаҷонибаи мафҳум ва моҳияти ҳуқуқӣ-ҷиноятии роҳзанӣ, дақиқсозии аломатҳои объективӣ ва субъективии таркиби ин ҷиноят, муайян намудани меъёрҳои фарқгузории он аз ҷиноятҳои ҳаммазмун, инчунин таҳияи пешниҳодҳои илмӣ асоснок оид ба такмили бандубасти ҷиноят ва меъёрҳои қонунгузории ҷиноятӣ ифода меёбад.

Муаллиф мустақилона таҳлили муфассали қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҷрибаи судию тафтишотӣ ва мавқеъҳои илмии олимони ватанӣ ва хориҷиро анҷом дода, дар асоси он хулосаҳои назариявӣ ва амалӣ баровардааст. Инчунин, таҳлили муқоисавии

қонунгузории ҷиноятии як қатор давлатҳои хориҷӣ дар самти ҷавобгарӣ барои роҳзанӣ аз ҷониби муаллиф бевосита анҷом дода шудааст.

Саҳми шахсии довталаб ҳамчунин дар ҷамъоварӣ, таҳлил ва умумисозии маводи эмпирикӣ, аз ҷумла маводи парвандаҳои ҷиноятӣ, маълумоти оморӣ ва натиҷаҳои омӯзиши амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ, инъикос ёфтааст. Ҳамаи ин мавод аз ҷониби муаллиф мустақилона коркард гардида, дар таҳияи хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ истифода шудаанд.

Ҳамин тариқ, саҳми шахсии Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар таҳқиқи диссертатсионӣ дорои хусусияти мустақил, мукаммал ва илмӣ асоснок буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ҷавобгӯ мебошад.

Нашри натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионии Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар 10 мақолаи илмӣ инъикос гардида, ба баррасии паҳлӯҳои гуногуни танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти ҷинояти роҳзанӣ бахшида шудаанд. Аз ҷумла, 6 мақола дар маҷаллаҳои илмие ба нашр расидаанд, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои интишори натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ тавсия шудаанд.

Дар нашрияҳои мазкур муқаррароти асосии диссертатсия, хулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои назариявию амалии пешниҳоднамудаи довталаб ба таври мушаххас, мантиқӣ ва асоснок баён гардидаанд, ки ин аз санҷиши илмии натиҷаҳои таҳқиқ ва арзёбии онҳо дар муҳити илмӣ шаҳодат медиҳад.

Теъдод ва сатҳи маводи чопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, пурра мутобиқ мебошад.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Дар муқаддимаи диссертатсия мубрамият ва аҳаммияти илмӣ ва амалии мавзӯи таҳқиқ бо такя ба таҳлили воқеии ҳолати масъала ва далелҳои муътамади илмӣ асоснок карда шудаанд. Дар ин бахш сатҳи омӯзиши мавзӯъ дар адабиёти илмии ватанӣ ва хориҷӣ ҳамаҷониба таҳлил гардида, зарурати таҳқиқи минбаъдаи он дар шароити амалкарди қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо далелҳои илмӣ асоснок нишон дода мешавад.

Ҳамзамон, дар муқаддима мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ, объект ва предмети омӯзиш, инчунин заминаҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқ

ба таври возеҳ ва мантиқӣ муайян гардидаанд. Муаллиф бо такя ба маводи воқеии судӣ, тафтишотӣ ва маълумоти оморӣ асоси эмпирикии таҳқиқро нишон дода, унсурҳои асосии навоварии илмии мавзӯъро бо далелҳои назариявию амалӣ дақиқ ва асоснок баён намудааст.

Нақша ва сохтори диссертатсия ба тавре таҳия шудаанд, ки фарогирии масъалаҳои калидӣ ва муҳими вобаста ба ҳалли мавзӯи таҳқиқшавандаро таъмин намуда, пайдарҳамии мантиқӣ, робитаи дохилии бахшҳо ва мутобиқати онҳо бо мақсад ва вазифаҳои гузошташудаи таҳқиқ пурра риоя гардидаанд.

Сохтори рисолаи илмӣ бо назардошти мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, аз номгӯйи ихтисораҳо ва (ё) аломатҳои шартӣ, муқаддима, се боб, нуҳ зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт (маъхазҳо) ва феҳристи интишороти илмии довталаби дараҷаи илмӣ иборат буда, ҳаҷми умумии диссертатсия 224 саҳифаро дар бар мегирад.

Боби якум – «**Тавсифи ҳуқуқӣ-ҷиноятии роҳзанӣ ва таҳлили муқоисавӣ-ҳуқуқии он**» ба таҳлили таърихӣ-ҳуқуқӣ ва муқоисавии масъалаҳои танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятии роҳзанӣ бахшида шуда, заминаи назариявӣ ва методологии таҳқиқоти минбаъдаро фароҳам меорад. Боб аз ду зербоб иборат буда, дар онҳо рушди қонунгузории ҷиноятии миллӣ ва таҷрибаи қонунгузории давлатҳои хориҷӣ дар самти ҷавобгарӣ барои роҳзанӣ пайдарҳам ва муфассал баррасӣ гардидааст.

Дар зербоби якум марҳилаҳои асосии ташаккул ва инкишофи ҷавобгарии ҷиноятӣ барои роҳзанӣ дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи аз соли 1917 то соли 2025 таҳлил карда шудаанд. Муаллиф ин равандро бо назардошти тағйироти иҷтимоӣ, сиёсӣ ва ҳуқуқӣ дар даврaҳои гуногун баррасӣ намуда, нишон медиҳад, ки меъёрҳои ҷиноятӣ вобаста ба роҳзанӣ тадриҷан такмил ёфта, аз шаклҳои умумии ҷиноятҳои зӯроварона ба таркиби мустақили ҷиноятӣ табдил ёфтаанд.

Дар таҳқиқ таъкид мегардад, ки тағйирёбии сиёсати ҷиноятии давлат ва тақвияти ҳифзи моликият ва амнияти шахсият боиси дақиқсозии унсурҳои таркибии роҳзанӣ, аз ҷумла аломатҳои зӯроварӣ, таҳдид ва мақсади кирдори ҷиноятӣ гардидааст. Муаллиф бо такя ба таҳлили санадҳои қонунгузории давраи шӯравӣ ва пасошӯравӣ, инчунин қонунгузории амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, мушкилоти мавҷудаи танзими ҳуқуқӣ ва зарурати такмили минбаъдаи онро нишон медиҳад.

Дар зербоби дуюм масъалаҳои ҷавобгарии ҷиноятӣ барои роҳзанӣ дар қонунгузории як қатор давлатҳои хориҷӣ мавриди таҳлилӣ муқоисавӣ

қарор гирифтаанд. Муаллиф таҷрибаи давлатҳои гуногунро таҳлил намуда, ба хулоса меояд, ки дар аксари низомҳои ҳуқуқӣ роҳзанӣ ҳамчун ҷинояти мустақили зӯроварона бо аломатҳои равшани фарқкунанда аз ғоратгарӣ ва дуздӣ муқаррар шудааст.

Таҳлили муқоисавӣ имкон додааст, ки афзалиятҳо ва камбудиҳои танзими ҳуқуқии роҳзанӣ дар қонунгузории миллӣ дар муқоиса бо таҷрибаи хориҷӣ муайян карда шаванд. Муаллиф асоснок менамояд, ки истифодаи баъзе унсурҳои мусбати таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ метавонад ба баланд бардоштани дақиқии ҳуқуқӣ ва такмили меъёрҳои ҷавобгарӣ барои роҳзанӣ дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат намояд.

Боби дуюми диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом таҳти унвони **«Тавсифи ҳуқуқи ҷиноятии таркиби ҷинояти роҳзанӣ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон»** ба таҳлили муфассали ҳуқуқӣ-ҷиноятии таркиби ҷинояти роҳзанӣ бахшида шуда, қисми марказии таҳқиқро ташкил медиҳад. Боб аз чор зербоб иборат буда, дар онҳо унсурҳои таркибии роҳзанӣ бо такя ба қонунгузории амалкунанда, мавқеъҳои илмӣ ва амалияи судию тафтишотӣ пайдарҳам ва ҳамаҷониба баррасӣ шудаанд.

Дар зербоби якум масъалаҳои муайян намудани объекти ҷинояти роҳзанӣ таҳлил гардида, нишон дода мешавад, ки ин ҷиноят дорои хусусияти бисёробъектӣ буда, ҳамзамон ба муносибатҳои моликиятӣ ва амнияти шахсият таҷовуз менамояд. Муаллиф бо асоснокии илмӣ мавқеи худро оид ба объекти асосӣ ва иловагии роҳзанӣ баён намуда, онро аз дигар ҷиноятҳои ба муқобили моликият фарқ мекунад.

Зербоби дуюм ба таҳлили тарафи объективии роҳзанӣ бахшида шуда, дар он аломатҳои ҳатмии кирдори ҷиноятӣ, аз ҷумла истифодаи зӯроварии барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ, усул ва лаҳзаи анҷомёбии ҷиноят мавриди баррасии амиқ қарор гирифтаанд. Муаллиф масъалаҳои баҳсталаби вобаста ба марҳалаи анҷомёбии роҳзаниро бо далелҳои илмӣ ва мисолҳои амалияи судӣ асоснок менамояд.

Дар зербоби сеюм аломатҳои тарафи субъективии роҳзанӣ таҳлил гардида, нишон дода мешавад, ки ҷинояти мазкур танҳо бо қасди бевосита содир мегардад. Муаллиф мавҷудияти мақсади ғаразнокро ҳамчун аломати ҳатмии роҳзанӣ асоснок намуда, нақши ангеза ва мақсади кирдори ҷиноятиро дар бандубасти дурусти он нишон медиҳад.

Зербоби чорум ба таҳлили субъекти ҷинояти роҳзанӣ бахшида шуда, хусусиятҳои синнусолӣ, қобилияти ҳуқуқӣ ва ҳолатҳои махсуси ҷавобгарии ҷиноятӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд. Муаллиф масъалаҳои

ҷавобгарии иштирокчиён дар содир намудани роҳзанӣ, аз ҷумла ҳангоми содиршавии он дар ҳайати гурӯҳ, таҳлил намуда, мавқеи илмии худро бо далелҳои амалии судию тафтишотӣ асоснок мекунад.

Дар маҷмӯъ, боби дуюм таҳлили мукаммали ҳуқуқӣ-ҷиноятии таркиби роҳзаниро фароҳам оварда, заминаи илмӣ барои хулосаҳо ва пешниҳодҳои такмилдиҳандаи қонунгузории ҷиноятӣ ва амалияи бандубасти ҳуқуқиро муҳайё месозад.

Боби сеюми диссертатсия «Бандубасти роҳзанӣ дар назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ, амалияи тафтишотӣ ва судӣ» ба таҳлили масъалаҳои мураккаб ва баҳсталаби бандубасти ҳуқуқии ҷинояти роҳзанӣ дар назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ, инчунин дар амалияи тафтишотӣ ва судӣ бахшида шудааст. Дар ин боб муаллиф бо такя ба қонунгузории амалкунанда, мавқеъҳои илмӣ ва таҳлили маводи амалияи судию тафтишотӣ масъалаҳои фарқгузории роҳзанӣ ва татбиқи дурусти меъёрҳои ҷиноятиро ҳамаҷониба баррасӣ менамояд.

Дар зербоби якум аломатҳои вазнинкунандаи таркиби ҷинояти роҳзанӣ таҳлил гардида, нақши онҳо дар баланд бардоштани дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии кирдор ва фарқгузории ҷавобгарии ҷиноятӣ асоснок карда шудааст. Муаллиф мушкилоти татбиқи ин аломатҳоро дар амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ нишон дода, зарурати тафсири дақиқ ва ягонаи онҳоро таъкид менамояд.

Зербоби дуюм ба таҳлили аломатҳои махсусан вазнинкунандаи роҳзанӣ бахшида шуда, дар он ҳолатҳое баррасӣ мешаванд, ки боиси афзоиши назарраси ҷавобгарии ҷиноятӣ мегарданд. Муаллиф бо истифода аз таҳлили муқоисавӣ ва амалияи судӣ нишон медиҳад, ки баъзе норасоиҳо ва номуайяниҳо дар қонунгузории амалкунанда метавонанд ба иштибоҳ дар бандубасти ҳуқуқӣ оварда расонанд ва дар ин замина пешниҳодҳои илмӣ барои такмили меъёрҳои дахлдор ироа менамояд.

Дар зербоби сеюм масъалаҳои ҷудо намудани роҳзанӣ аз ҷиноятҳои ҳаммазмун, аз ҷумла ғоратгарӣ, дуздӣ, тамаъҷӯӣ ва дигар ҷиноятҳои зӯроварона мавриди таҳлили амиқ қарор гирифтаанд. Муаллиф меъёрҳои фарққунандаи ҳуқуқӣ-ҷиноятиро бо далелҳои назариявӣ ва мисолҳои амалияи судию тафтишотӣ асоснок намуда, аҳаммияти бандубасти дурусти роҳзаниро барои таъмини қонуният ва адолати судӣ таъкид мекунад.

Дар маҷмӯъ, боби сеюм хусусияти ҷамъбастӣ дошта, хулосаҳои назариявӣ ва амалии муҳимро дар самти такмили бандубасти ҳуқуқии роҳзанӣ ва беҳтар намудани амалияи тафтишотӣ ва судӣ пешниҳод менамояд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар мавзуи: «Роҳзанӣ: масоили танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти он», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ ба талаботи қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз 30 сентябри соли 2021, №7 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Мутобиқати тахассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ. Тахассуси илмии Абдусаломзод Некруз Абдусалом ба ихтисоси илмии дархостшаванда 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ мувофиқат мекунад. Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ин ҷиҳат қобили дастгирӣ мебошад.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Новобаста аз дастоварду муваффақиятҳо ва пешниҳодҳои ҳадафмандона диссертатсияи мазкур аз норасоиҳо ва ғалатҳое, ки хусусияти ҷузъӣ доранд холӣ нест ва камубдиҳои ҷойдошта сифати баланди илмии диссертасияро коста намегардонад. Ба инобат гирифтани онҳо дар таҳқиқоти ояндаи диссертант арзёбӣ мегарданд:

1. Тафсири мафҳуми «ҳуҷум» дар таркиби роҳзанӣ аз ҷониби муаллиф ба таври қатъӣ бо мафҳуми «истифодаи зӯроварӣ» баробар дониста шуда, ҳатто пешниҳоди хориҷ намудани истилоҳи «ҳуҷум» аз диспозитсияи м. 249 КҶ ҶТ баён мегардад (саҳ. 13). Аммо чунин пешниҳоди қатъӣ метавонад баҳсталаб бошад, зеро дар назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва амалияи судӣ мафҳуми «ҳуҷум» дар баъзе ҳолатҳо ҳамчун шакли мустақили таъсир ба ҷабрдида тафсир мегардад.

2. Пешниҳодҳои вобаста ба аломатҳои вазнинкунанда ва махсусан вазнинкунанда (хориҷ намудани «бо маслиҳати пешакӣ», тағйири муносибат ба такроран содир намудани роҳзанӣ, ворид намудани аломати боиси марг шудан аз беэҳтиётӣ) аз ҷиҳати назариявӣ ҷолиб мебошанд (саҳ. 14–15). Аммо баъзе аз онҳо метавонистанд бо маълумоти омории бештар ё мисолҳои иловагии амалияи судӣ мустаҳкам гарданд, то асоснокии амалии пешниҳодҳо боз ҳам возеҳтар гардад

3. Дар пешниҳоди якум, муаллиф таърихи рушди меъёрҳои ҳуқуқӣ оид ба роҳзаниро ба чор давра ҷудо намудааст: давраи якум; солҳои 1917–1922, давраи дуюм: 1922–1935, давраи сеюм: 1935–1961 ва давраи чорум: 1961–1998. Дар ин замина савол ба миён меояд, ки оё пас аз соли 1998 ба моддаи

249 Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйиру иловаҳо ворид нагардидаанд, зеро ин давра дар даврабандии пешниҳоднамудаи муаллиф фаро гирифта нашудааст. Ба мақсад мувофиқ мебуд, ки муаллиф мавқеи худро нисбат ба тағйироти қонунгузории давраи пас аз соли 1998 баён намуда, асоснок созад, ки чаро ин марҳила аз доираи таҳлили таърихӣ-ҳуқуқии ӯ хориҷ гардидааст ё дар кадом шакл он метавонад ҳамчун давраи мустақил баррасӣ шавад.

Автореферати диссертатсия тибқи тартиби муқарраршуда барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ таҳия гардида мазмуни асосии кори таҳқиқро инъикос менамояд ва дар он натиҷаҳои назаррасӣ илмӣ асоснок гардида, шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Хулосаи диссертатсияи Абдусаломзод Некруз Абдусалом дар мавзуи «Роҳзанӣ: масоили танзими ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва бандубасти он» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун, сохтор ва натиҷаҳои илмӣ ба талаботи муқарраргардида мутобиқ мебошад.

Диссертатсия бо дараҷаи баланди мукаммалӣ, асоснокии илмӣ ва аҳаммияти назариявию амалӣ фарқ намуда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Муаллифи рисола Абдусаломзод Некруз Абдусалом бо назардошти натиҷаҳои бадастомада ва хулосаҳои илмии пешниҳодшуда, сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ дониста мешавад.

Тақризи муассисаи пешбар мутобиқи муқаррароти бандҳои 76–79 ва 81 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, таҳия ва пешниҳод гардидааст.

Диссертатсия ва автореферат дар семинари васеи илмӣ-назариявии кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва молиявии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон баррасӣ шудааст. Суратҷаласаи семинари васеи илмӣ-назариявӣ таҳти № 8 аз 10 январи соли 2026.

Тақризи муассисаи пешбар аз ҷониби Оралбаев Х.Х. – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ (аз рӯйи ихтисоси 5.5.8), дотсенти кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва молиявии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон

омода кардашуда, дар ҷаласаи кафедра баррасӣ, муҳокима ва ҷонибдорӣ шудааст. Дар ҷаласаи кафедра аз 10 нафар иштирок доштанд: 10 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 10, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Суратҷаласаи кафедра таҳти № 7 аз 14 январи соли 2026.

Раиси семинари васеи илмӣ- назариявӣ:
Мудири кафедраи ҳуқуқи иқтисод ва молиявии
Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Бобозода Ҷ.Қ.

Ташхисгар:
Номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти
кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва молиявии
Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди
Тоҷикистон Оралбаев Х.Х.

Котиби ҷаласа:
Номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти
кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва молиявии
Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди
Тоҷикистон Табаров Н.А.

Имзои Бобозода Ҷ.Қ., Оралбаев Х.Х., ва котиби ҷаласа Табаров Н.А.-ро тасдиқ менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди
Тоҷикистон Мирҷамолов М.А.

Суроға: 734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯчаи Нахимов, 64/14
Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон.
Телефон: +992 (37) 231- 02-01.
E-mail: tgfeu@tgfeu.tj.

«14» 01 2026 сол